

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับประเทศที่กำลังพัฒนา เพราะการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งต่อการผลิตกำลังคน เพื่อไปพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ขณะนี้ประเทศที่กำลังพัฒนาทั้งหลายต่างก็ประสบปัญหาในเรื่องการศึกษา เศรษฐกิจ และสังคมทั้งสิ้น ทั้งนี้เนื่องมาจากการเพิ่มจำนวนประชากรอย่างรวดเร็วในแต่ละปี ปัจจุบันประชากรของประเทศไทยมีประมาณ 41 ล้านคน¹ โดยมีอัตราเพิ่มของประชากรประมาณ 2.80 % ในปี พ.ศ. 2519-2524² เมื่อจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นจำนวนนักเรียนก็เพิ่มขึ้นตาม ปัญหาที่ตามมาคือ การขาดแคลนครูและสถานที่เรียน ครูคนหนึ่ง ๆ ต้องรับผิดชอบนักเรียนเป็นจำนวนมาก ทำให้คุณภาพของการศึกษาค่อยลง เป็นผลให้เด็กนักเรียนสอบตกซ้ำชั้นหรือออกกลางคัน เด็กนักเรียนที่เรียนจบไม่มีโอกาสเรียนต่อ เพราะไม่มีสถานที่เรียนเพียงพอ เป็นต้น ปัญหาใหญ่ ๆ ที่ประเทศไทยต้องการแก้ไขปรับปรุงเกี่ยวกับคุณภาพของการศึกษานั้น วีระ บุญยะนิवास³ สรุปไว้เป็นหาประการดังนี้

---

¹ กองสถิติพยากรณ์ชีพ กระทรวงสาธารณสุข, รายงานทางสถิติเกี่ยวกับประชากร, หน้า 1.

² วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ, "การเพิ่มประชากรกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม," วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ ปีที่ 6, ฉบับที่ 3 (ตุลาคม, 2514), หน้า 30.

³ วีระ บุญยะนิवास, "An Application of Advanced Technology to the Education System of A Developing Nation," ประมวลบทความเกี่ยวกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2515), หน้า 217.

1. ปัญหาเรื่องโรงเรียนมีไม่เพียงพอกับความต้องการของนักเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว
2. ปัญหาการขาดแคลนครู จำนวนครูมีไม่พอกับจำนวนเด็กนักเรียน
3. ปัญหาเรื่องขาดเครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน
4. ปัญหาเรื่องวิธีสอนของครูที่สอนเน้นเรื่องความจำมากกว่าความคิดเป็นเหตุให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย
5. ปัญหาเรื่องระบบบริหาร หลักสูตร คู่มือครู หนังสืออ่านประกอบมีไม่พอกับความต้องการของครู

จากปัญหาดังกล่าวแล้ว ทำให้รัฐบาลต้องจัดทำนโยบายเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการได้วางแผนการศึกษาแห่งชาติเสนอต่อรัฐบาลในปี พ.ศ. 2517 เพื่อแก้ปัญหการศึกษา รัฐบาลจึงจัดตำราเรียน อุปกรณ์การสอน ตลอดจนบริการวิธีการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้กับการศึกษาที่จัดทั้งในและนอกสถานที่ศึกษา เพื่อให้การศึกษามีประสิทธิภาพสูงขึ้น⁴

คำว่า เทคโนโลยี (Technology) นี้ วิจิตร ศรีสอาน กล่าวไว้ "โดยทั่ว ๆ ไปหมายถึงการนำเอาความรู้และระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงานอย่างมีระบบ จึงอาจกล่าวได้ว่า เทคโนโลยีคือ วิทยาศาสตร์ประยุกต์นั่นเอง"⁵

---

⁴ร่างแผนการศึกษาแห่งชาติภาคผนวก 3 ในคำบรรยายของปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องการพัฒนาการศึกษาและเรื่องหน้าที่และงานของกระทรวงศึกษาธิการ หน้า 57-58 อัมพร มีสุข อ้างถึงใน "คำบรรยายเรื่องสภาพปัจจุบันและแนวทางปฏิรูปการศึกษา," วารสารจันทร์เกษม, (กันยายน-ตุลาคม, 2517), หน้า 15.

⁵วิจิตร ศรีสอาน, "วิวัฒนาการของเทคนิคและเทคโนโลยีในการสอน," วารสารจันทร์เกษม, ฉบับที่ 96 (กันยายน-ตุลาคม, 2513), หน้า 84.

เทคโนโลยีหรือเทคนิควิทยาทางการศึกษา (Educational Technology) หมายถึงการประยุกต์เอาเทคนิค วิธีการ แนวความคิดอุปกรณ์ และเครื่องมือใหม่ ๆ มาใช้เพื่อช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาทั้งในด้านขยายงาน (Quantitation Measure) และด้านการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน (Qualitative Measure) ตามนัยนี้ เทคนิควิทยาทางการศึกษาจึงครอบคลุมเรื่องสำคัญใหญ่ ๆ ที่วิจิตร ศรีสอาน⁶ กล่าวไว้สามประการดังนี้

1. การนำเครื่องมือและอุปกรณ์ใหม่ ๆ มาใช้สำหรับการเรียนการสอน ซึ่งเป็นเรื่องของการนำเอาฮาร์ดแวร์ (Hardware) มาใช้ในการศึกษา เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องบันทึกเสียง วิทยุ โทรทัศน์ และเครื่องคอมพิวเตอร์ ปัจจุบันมีเครื่องมือบางประเภทที่ผลิตขึ้น เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยตรงคือ เครื่องช่วยสอน (Teaching Machine)

2. การผลิตวัสดุการสอนแนวใหม่ (Instructional Material) ซึ่งรู้จักกันในนามวัสดุการสอน (Software) รวมถึงการผลิตตำรา แบบเรียน เอกสาร หลักสูตร วัสดุและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ในแนวใหม่ ตัวอย่างวัสดุการสอนแนวใหม่ที่กำลังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายคือ บทเรียนสำเร็จรูป (Programmed Instruction)

3. การใช้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ ที่ใช้กันแพร่หลาย การจัดชั้นเรียนไม่แบ่งระดับชั้น (Non-Graded Plan) การสอนเป็นคณะ (Team Teaching) การจัดการการสอนแบบยืดหยุ่น (Flexible or Modular Scheduling)

• การปรับปรุงคุณภาพทางการศึกษาโดยการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าช่วย จะเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนได้มาก เพราะปัจจุบันขบวนการเรียนการสอนได้เปลี่ยนแปลงไป ครูผู้สอนต้องยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลางและแนวทางให้นักเรียนเข้าใจวิธีเรียน รู้จักรวมกิจกรรมและค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองมากขึ้น

⁶วิจิตร ศรีสอาน, "เทคนิควิทยาทางการศึกษา," วารสารศูนย์ศึกษา ปีที่ 16, ฉบับที่ 9-10 (กันยายน-ตุลาคม, 2512), หน้า 21-36.

การที่จะให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตัวเองอย่างรวดเร็ว และประหยัดนั้น อัลเลน ดี คาลวิน (Allen D. Calvin) กล่าวไว้ว่า

ในทางปฏิบัติทำได้ยากมาก เพราะนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้ง ความแตกต่างกันทั้งความพรหมและความสามารถ หากให้ครูจัดการเรียน การสอนตามความต้องการของทุกคนไม่ได้ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ ด้วยตนเองตามความสามารถได้ก็คือ บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) เพราะนอกจากจะช่วยให้นักเรียนรู้ได้เร็วตามความสามารถ ของตัวเองแล้ว นักเรียนยังได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาอย่างละเอียดและเข้าใจ โดยตลอด ทั้งยังช่วยแบ่งเบาภาระของครูอีกด้วย⁷

แบบของบทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction)

ที่ใช้กันแพร่หลายแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1. บทเรียนแบบโปรแกรมที่ใช้กับเครื่องสอน (Teaching Machine) เป็นบทเรียนสำเร็จรูปที่ผลิตขึ้นป้อนเครื่องสอน ป้องกันการโกง เพราะเครื่องจะตรวจ คำตอบผิดหรือถูกได้

2. บทเรียนแบบโปรแกรมรูปตำรา (Programmed Text Book) เป็นบทเรียนที่พิมพ์ออกมาเป็นรูปเล่ม อาจเป็นแผ่นหรือฉนวน ผู้เรียนจะต้องทำตามคำสั่ง ที่ระบุไว้ตามลำดับ แล้วปฏิบัติตาม เช่น เติมคำ เลือกตอบ ชี้คเส้นใต้ วงกลมรอบข้อ เมื่อทำบทเรียนจบแล้ว ผู้เรียนจะมีความรู้เรื่องนั้น ๆ อย่างดีด้วยตนเอง

ประโยชน์ของบทเรียนแบบโปรแกรมนั้น สุชา จันทน์แถม⁸ สรุปไว้ห้าข้อดังนี้

1. นักเรียนมีโอกาสเรียนด้วยตนเองและเป็นไปตามความสามารถของ ตนเอง เป็นการสนองความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี เด็ก ที่เรียนเร็วก็ก้าวหน้าเร็ว เรียนช้าก็ก้าวหน้าช้า ไม่จำเป็นต้องเรียนไปพร้อม ๆ กัน

⁷Allen D. Calvin, Programmed Instruction (Bold New Venture, Indiana University Press, 1969), pp. 3-36.

⁸สุชา จันทน์แถม, จิตวิทยาทั่วไป (พระนคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2517), หน้า 154-156.

2. ช่วยแบ่งเบาภาระให้แก่ครูในการสอนข้อเท็จจริงต่างๆ ทำให้ครูมีเวลาเตรียมบทเรียนที่เป็นไปในทางสร้างสรรค์และก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

3. นักเรียนเรียนด้วยตนเอง เมื่อเวลาทำผิดก็ไม่มีใครมาเยาะเย้ยให้เกิดขมคอ และสามารถแก้ความเข้าใจผิดของตนได้ทันที ไม่ต้องรอตั้งไว้

4. เป็นการแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้ โดยครูคนหนึ่งสามารถควบคุมช่วยเหลือให้นักเรียนให้เรียนบทเรียนแบบโปรแกรมได้คราวละหลาย ๆ คน

5. ทำให้ทราบว่าครูสอนเก่งหรือไม่อย่างไร โดยใช้บทเรียนแบบโปรแกรมเป็นสื่อเปรียบเทียบ

นอกจากนี้บทเรียนแบบโปรแกรมยังช่วยให้นักเรียนมีทักษะในการอ่าน สามารถสรุปความคิดและกฎเกณฑ์ได้ดี เท่ากับเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก โดยใช้หลักเสริมแรง เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างถูกต้อง ทั้งยังเป็นเครื่องช่วยการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพสูง เฉพาะอย่างยิ่งครูที่มีใฝ่เรียนวิชาครูมาก่อน

บทเรียนแบบโปรแกรมที่คั้นจะต้องมีหลักในการเขียนโดยยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งประทีป สยามชัย⁹ ได้อธิบายไว้หลักดังต่อไปนี้

1. เนื้อหาวิชาที่กำหนดให้เรียนต้องแบ่งออกเป็นส่วนย่อย ๆ เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจได้ง่าย เมื่อจบบทเรียนแต่ละขั้นก็เรียนขั้นต่อไปได้

2. แต่ละขั้นของบทเรียนทำไว้ "สำเร็จรูป" คือ จัดเป็นขั้น ๆ อย่างมีระเบียบ นักเรียนที่เรียนต้องตอบคำถามตามลำดับ ไม่ข้ามขั้น จึงสะดวกกับนักเรียนมาก

3. นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของบทเรียน เช่น ตอบคำถามแบบเติมคำ ชี้จุดถูกผิด วงกลม เลือกตอบ หรือจับคู่

4. นักเรียนได้รับรางวัลในความสำเร็จทันที เพราะมีคำเฉลยไว้อย่างดี นักเรียนตรวจคำตอบถูกผิดได้ ช่วยเร่งเร้าให้อยากเรียนยิ่งขึ้น

⁹ประทีป สยามชัย, "บทเรียนสำเร็จรูป," วารสารประชาศึกษา, (สิงหาคม, 2510), หน้า 4.

5. บทเรียนที่สร้างขึ้นนี้เปิดโอกาสให้นักเรียนทบทวนซ้ำได้ นักเรียนเรียนไ้มากกว่าหนึ่งครั้งด้วยวิธีต่าง ๆ กัน

บทเรียนแบบโปรแกรมเป็นส่วนหนึ่งของเทคโนโลยีทางการศึกษาที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอน จึงนับว่าเป็นประโยชน์มากและสมควรที่จะทดลองนำมาใช้กับวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะวิชาภาษาไทย ทั้งนี้เพราะภาษานั้นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่ตกทอดจากบรรพบุรุษ เป็นเครื่องมือสื่อสารระหว่างคนไทยด้วยกัน นอกจากนั้นภาษายังแสดงถึงความเป็นเอกราชของชาติ ดังนั้นการศึกษารักษาภาษาไทยจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักเรียนในด้านการรักษามรดก วัฒนธรรม และด้านการใช้ภาษา เป็นเครื่องมือสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในสังคม

ความรู้พื้นฐานที่มีประโยชน์ต่อการศึกษารักษาภาษาไทยคำอื่น ๆ ก็คือ "หลักภาษา" ดังที่ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ¹⁰ กล่าวว่า "การมีหลักภาษาไทยเป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง หากขาดหลักภาษาไทยเสียแล้วก็เท่ากับขาด "บรรทัดฐาน" ของภาษาจะเป็นเหตุให้การใช้ภาษาอย่างบกพร่อง ผิดพลาด และไขว้เขว นานไปจะทำให้ภาษาเสื่อมสลายไปได้"

ความจำเป็นที่จะสอนหลักภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการใช้ภาษาและการศึกษาวรรณคดีนั้นต้องมุ่งสอนให้นักเรียนเห็นความสำคัญของภาษาไทย และความจำเป็นที่จะต้องมีการเรียบเรียงแบบแผนของภาษา สามารถนำความรู้นั้นไปใช้ในการฟัง พูด อ่าน เขียน เพื่อสื่อความหมายใ้ได้อย่างถูกต้อง

สภาพการเรียนการสอนวิชาหลักภาษาไทยในปัจจุบันนี้มีปัญหาเกิดจากสาเหตุหลายประการ ดังที่ไ้มีผู้วิจัยไว้หลายท่านเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเรียนการสอนหลักภาษาไทย ตลอดจนทัศนคติของนักเรียนและครูที่มีต่อหลักภาษาไทย ดังเช่น

---

¹⁰ ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, "การสอนหลักภาษาไทย," คู่มือครูวิชาภาษาไทย (พระนคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512), หน้า 5.

ปัญหาการเรียนการสอนหลักภาษาไทยมีผู้สนใจวิจัยไว้คือ ประภาศรี
 สุกมรรตัก¹¹ วิจัยเรื่อง "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
 สายสามัญในจังหวัดพระนคร" ประชากรคือ ครูจำนวน 26 คน และนักเรียนจำนวน
 250 คนจากโรงเรียนรัฐบาล โรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียนสาธิต ผลการวิจัยพบว่า
 ครูส่วนมากไม่ชอบสอนหลักภาษาไทย วิธีสอนครูส่วนมากสอนโดยอธิบายเนื้อหา ยกตัวอย่าง
 แล้วให้นักเรียนจด ให้อุปกรณ์มางชั่วคราว การวัดผลครูให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดสม่ำเสมอ
 ปัญหาการสอนหลักภาษาไทยครูส่วนมากเห็นว่า เนื่องมาจากการขาดอุปกรณ์ นักเรียนไม่
 เข้าใจใ้ ไม่รู้จักวิธีการสอนที่ดี ไม่รู้จักแหล่งวิชาที่จะค้นหาความรู้เพิ่มเติม ส่วนค่าน
 นักเรียนนั้นส่วนมากไม่ชอบเรียนหลักภาษาไทย เพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่น่าเบื่อ เนื้อหาวิชา
 เข้าใจยากและซ้ำซาก คะแนนน้อย และไม่เห็นประโยชน์ในการเรียน

พรสวรรค์ วงศ์วิไลทอง¹² ได้วิจัยเรื่อง "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
 ตอนปลาย แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะ จำนวน 400 คน จากโรงเรียนรัฐบาล
 และโรงเรียนราษฎร์ ผลการวิจัยปรากฏว่านักเรียนชอบเรียนหลักภาษาไทยเพียงร้อยละ
 8.16 ปัญหาที่พบในการเรียนหลักภาษาไทยคือ เนื้อหาวิชายากเกินไป ไม่ค่อยเข้าใจ
 เนื้อหาวิชามาก ชั่วโมงเรียนน้อย ครูมีวิธีสอนที่ไม่น่าสนใจ

การวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติและปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย
 ของนักเรียนอีกเรื่องหนึ่งคือ "การศึกษาเรื่องการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยของ
 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2512"

¹¹ ประภาศรี สุกมรรตัก, "การสำรวจการสอนวิชาหลักภาษาไทยในชั้น
 มัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ ในจังหวัดพระนคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต
 แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2508).

¹² พรสวรรค์ วงศ์วิไลทอง, "ปัญหาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้น
 มัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515).

ผู้วิจัยคือ นลินี เกษรอังกูร¹³ ประชากรคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกวิทยาศาสตร์ และแผนกศิลปะ โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา จำนวน 200 คน ผลวิจัยพบว่านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทย เพราะเป็นวิชาที่ใ้ประโยชน์และน่าเรียน แต่เรียนไม่ค่อยดี เพราะพื้นฐานความรู้เดิมไม่ดี นักเรียนส่วนใหญ่ชอบเรียนวรรณคดีไทยมากที่สุด ส่วนหลักภาษาไทยและการใช้ภาษานั้น นักเรียนเห็นว่าเป็นวิชาที่เข้าใจยากและน่าเบื่อ เนื้อหาบางเรื่องซ้ำ ๆ กับที่เคยเรียนมาแล้วในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น นักเรียนให้ความเห็นว่าควรควรมีวีซีดีสอนที่ดูใจเด็กให้สนใจเรียนและมีอุปกรณ์ กิจกรรมประกอบการเรียนการสอนให้มากกว่าที่เป็นอยู่

การวิจัยที่เกี่ยวกับทักษะการเขียนภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น จันทร์นวล พรหมมาส¹⁴ ได้วิจัยโดยใช้ประชากรจำนวน 1,000 คนจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกวิทยาศาสตร์และศิลปะของโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดพระนคร

ผลวิจัยปรากฏว่านักเรียนแผนกวิทยาศาสตร์มีทักษะการเขียนภาษาไทยดีกว่านักเรียนแผนกศิลปะทุกด้าน แต่ทักษะส่วนใหญ่ที่มีข้อบกพร่องมาก ได้แก่ ความไวากรณ์ คือ การเขียนคำสมาส คำประสม และคำที่มีอักษรควบตามการสะกดตัว การเว้นวรรคตอน การย่อหน้าและการใช้เครื่องหมายวรรคตอนบางอย่าง

¹³ นลินี เกษรอังกูร, "การศึกษาเรื่องการเรียนรู้การสนธิภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2512" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2512).

¹⁴ จันทร์นวล พรหมมาส, "การศึกษาเปรียบเทียบทักษะการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนกวิทยาศาสตร์และศิลปะ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2511).

หนังสือแบบเรียนมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนหลักภาษาไทยมาก แต่ขณะนี้ยังไม่มีแบบเรียนหลักภาษาไทยที่เป็นมาตรฐานเลย ดังที่ มัทนียา แสงสัตตศรี¹⁵ ไคว้จัยเกี่ยวกับเรื่องแบบเรียนไว้คือ "ปัญหาการใช้แบบเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น ปี 2514" ประชากรในการวิจัยฉบับนี้เป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร 12 โรงเรียน จำนวน 62 คน ผลวิจัยปรากฏว่าครูส่วนมากเห็นว่าแบบเรียนหลักภาษาไทยเหมาะกับชั้นเรียนบางบทเรียนคิดเป็นร้อยละ 67.74 แบบเรียนเหมาะกับชั้นเรียนทุกระดับร้อยละ 8.07 แบบเรียนมีเนื้อหาซ้ำซ้อนร้อยละ 6.46 ครูร้อยละ 67.35 ให้ความเห็นว่าแบบเรียนหลักภาษายังไม่เป็นมาตรฐาน

แบบเรียนที่พิมพ์จำหน่ายมีแบบฝึกหัดน้อยมาก คำราชาของผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านไม่ตรงกัน ครูร้อยละ 69.35 จึงเสนอแนะว่ากระทรวงศึกษาธิการควรทำแบบเรียนที่เป็นมาตรฐานออกจำหน่าย

ทางด้านเนื้อหาในแบบเรียน นักเรียนเสนอความคิดเห็นว่ามีบางเรื่องที่ยากเกินไป คือ คำสมาส คำสนธิ การแปลงอักษร คำราชาศัพท์ ชนิดของคำไทย และคำประสม ส่วนเรื่องกรอานการเขียนนั้นก็ขอให้ให้มีหลักเกณฑ์แน่นอนกว่านี้ และมีคำอ่านที่ถูกต้องแน่นอน

มงคลวรรณ ทองสุขโขทัย¹⁶ ไคว้จัยเรื่อง "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม" ประชากรคือ ครู 150 คนและ

¹⁵มัทนียา แสงสัตตศรี, "ปัญหาการใช้แบบเรียนภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปี 2514" (วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514).

¹⁶มงคลวรรณ ทองสุขโขทัย, "ปัญหาการสอนภาษาไทยในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนมัธยมแบบประสม" (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต แผนกวิชามัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516).

นักเรียน 400 คนจากโรงเรียนมัธยมแบบประสม 20 โรงเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า เนื้อหาวิชาภาษาไทยกับหลักสูตรไม่ตรงกัน ครูผู้สอนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อภาษาไทย นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ภาษาไทยไม่ดี ในสถานแบบเรียน ครูส่วนมากต้องการให้ปรับปรุงคุณภาพของแบบเรียน เพราะเนื้อหาในแบบเรียนไม่น่าสนใจ ยากเกินไป เนื้อหาซ้ำซาก ทั้งนี้เกี่ยวข้องกับหลักสูตรด้วย เช่น

- มัธยมศึกษาปีที่ 1 ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องประโยคใจความเดียว
- มัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีกการแต่งประโยคชนิดต่าง ๆ
- มัธยมศึกษาปีที่ 3 ทบทวนความรู้เรื่องประโยค

ซึ่งในทางทฤษฎีครูต้องสอนจากเรื่องที่ย่างไปสู่เรื่องที่ยาก แต่ในทางปฏิบัติ ทำได้ยากมาก ทั้งนี้จะเกี่ยวข้องกับคุณภาพของครูภาษาไทยด้วย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนหลักภาษาไทยดังกล่าวมาแล้ว พอจะสรุปปัญหาใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ครูภาษาไทยมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อวิชาภาษาไทย
2. ผู้บริหารเห็นว่า ใคร ๆ ก็สอนภาษาไทยได้ เพราะเป็นภาษาของตนเอง ทำให้การเรียนการสอนภาษาไทยไม่ไคผลดีเท่าที่ควร
3. ครูภาษาไทยไม่ก้าวหน้าในอาชีพ เพราะไม่มีโอกาสที่จะศึกษาต่อในชั้นสูง
4. นักเรียนไม่ชอบเรียนหลักภาษาไทยมากที่สุด เมื่อเทียบกับวิชาวรรณคดีและการใช้ภาษา เพราะมีกฎเกณฑ์ที่ยากซับซ้อน มีเนื้อหาที่ซ้ำ ๆ กัน ทำให้หน้าเบื่อและเรียนไม่สนุก
5. ครูภาษาไทยสอนโดยไม่ใช่อุปกรณ์การสอน
6. ครูภาษาไทยไม่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับบทเรียน
7. การสอนของครูภาษาไทยใช้วิธีการบรรยายและบอกให้จด ไม่มีวิธีการเทคนิคใหม่ ๆ ในการสอนเพื่อจูงใจให้สนใจเรียน
8. หลักสูตรกำหนดเนื้อหาในแบบเรียนซ้ำ ๆ กัน ทำให้เบื่อ ไม่อยากเรียน
9. แบบเรียนหลักภาษาไทยไม่เป็นมาตรฐาน

จากปัญหาเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาวิธีการสอนใหม่ ๆ ตลอดจนจัดทำบทเรียนที่ให้ครูผู้สอนภาษาไทยและนักเรียนที่เรียนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน และเป็นแนวทางสำหรับครูที่จะพัฒนาการเรียนการสอนของตนเองให้ก้าวหน้า ด้วยการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเรื่อง "การสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง" ซึ่งบทเรียนนี้จะเป็นตัวอย่างให้ครูภาษาไทย ได้เห็นว่าเนื้อหาวิชาและเรียบเรียงเป็นบทเรียนให้เป็นส่วนประกอบการสอนในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูให้สูงขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อสร้างบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง
2. เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น
3. เพื่อนำบทเรียนแบบโปรแกรมไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง

สมมติฐานของการวิจัย

บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้นจะใช้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 (The 90/90 Standard)

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะจำกัดอยู่ภายในขอบเขตดังนี้

1. เนื้อหาของบทเรียนแบบโปรแกรมวิชาภาษาไทย เรื่อง "คำประสม" สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง มีขอบเขตตามเนื้อหาที่ปรากฏในหลักสูตร ประมวลการสอน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ของกระทรวงศึกษาธิการ และแบบเรียนหลักภาษาไทยของ นายเส็นย์ วิลาวรรณ สว่างวรรณ กาญจนาวีระ และคณะ ประถม โปษะกฤษณะ

และตำราหลักภาษาไทยของพระยาอุปกิตศิลปสาร

2. ตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง ของโรงเรียน
สรบุรีวิทยาคมจำนวน 100 คน โรงเรียนวิศมฤกษ์วิทย จำนวน 100 คน

คำจำกัดความของการวิจัย

1. บทเรียนแบบโปรแกรม (Programmed Instruction) คือ
บทเรียนที่แบ่งสารออกเป็นหน่วยสั้น ๆ เรียกว่า กรอบ (Frame) แต่ละกรอบบรรจุ
คำอธิบายและคำถามต่อเนื่องกันไป เริ่มจากระดับที่ง่ายไปหายาก กรอบเหล่านี้จะนำให้
นักเรียนใคร่ถามสารของบทเรียน คำถามอาจเป็นการให้นักเรียนเติมคำในช่องว่างหรือ
เป็นการเลือกตอบ ในบทเรียนแบบโปรแกรมนี้ผู้เรียนจะทราบได้ทันทีว่าคำตอบที่ตนตอบไป
ถูกหรือผิด จุดมุ่งหมายของบทเรียนคือ พยายามให้นักเรียนตอบถูกใหม่มากที่สุด บทเรียน
แบบโปรแกรมนี้อาจเรียกว่า บทเรียนสำเร็จรูปก็ได้

2. กรอบ (Frame) คือ การเสนอความรู้อย ๆ แต่ละชั้นในบทเรียน
ซึ่งแบ่งเป็นข้อความย่อย ๆ ในการวิจัยฉบับนี้จะใช้ตัวอย่างว่า "ก"

3. บทเรียนแบบโปรแกรมรูปตำรา (Programmed Text Book)
คือ บทเรียนที่นำมาให้นักเรียนเรียนเอง โดยไม่ต้องใช้เครื่องช่วย มีรูปเล่มคล้ายตำรา

4. แบบทดสอบ (Test) คือ เครื่องมือที่สร้างขึ้นไว้ เพื่อวัดความรู้ของ
นักเรียนก่อนที่จะเรียนและหลังเรียนบทเรียนแบบโปรแกรมเสร็จแล้ว

5. ประสิทธิภาพของบทเรียนคือ เปรียบมาตรฐาน 90/90 ค่าที่ได้ดังนี้
90 ตัวแรกหาได้โดยนำคะแนนจากคำตอบที่ถูกของแต่ละคนในบทเรียน
มารวมกัน แปลงค่าที่ได้เป็นร้อยละ ค่าที่ได้คือ จำนวนคำตอบที่ถูกต้องโดยเฉลี่ยที่นักเรียนทั้งหมด
ทำถูก

90 ตัวหลังหาได้โดยนำคะแนนจากแบบทดสอบที่แต่ละคนทำถูก หลังจาก
เรียนบทเรียนแบบโปรแกรมแล้วมารวมกัน แปลงค่าที่ได้เป็นร้อยละ คำตอบที่ได้คือ
ค่าเฉลี่ยของข้อสอบที่นักเรียนทำถูก

6. คำมูล คือคำที่มีมาแต่เดิมในภาษา เพราะมูล แปลว่าราก คำ หรือ เดิม อาจจะเป็นคำพยางค์เดียวหรือหลายพยางค์ก็ได้ แต่ต้องมีความหมายสมบูรณ์ในตัวเอง เช่น กิน นอน หอ แม ทะเล ประศู ชนม นาฬิกา ฯลฯ

7. คำประสม เป็นการเอาคำมูลตั้งแต่สองคำขึ้นไปมารวมกันเป็นคำใหม่ มีความหมายใหม่ ความหมายนั้นคงเดิมบ้าง กระจับจั่นเจี้ยนขึ้นบ้าง หรืออาจจะผิดไปจากเดาความหมายของคำมูลเดิมเลย เจตนาในการสร้างคำประสมก็คือ ให้มีคำใหม่เพิ่มขึ้นใช้ในภาษาไทย

8. นักเรียน หมายถึงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง โรงเรียนสระบุรีวิทยาคม และโรงเรียนวิศมกฤกษ์ศรีชัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. นักเรียนจะได้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องคำประสมละเอียดมากยิ่งขึ้น และนำไปใช้ได้อย่างถูกต้อง
2. เป็นแนวทางให้สถาบันฝึกหัดครู โรงเรียน ผู้สนใจ และนิสิตนำเอาวิธีการสอนแบบใหม่ไปใช้ในวงการศึกษา
3. เพิ่มประสิทธิภาพในด้านการเรียนการสอน ทุนแรง ทุนเวลาในการสอนของครู

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจไม่ได้ผลสมบูรณ์เท่าที่ควร เนื่องจาก

1. บทเรียนแบบโปรแกรมที่สร้างขึ้น ทดลองใช้กับนักเรียนเพียง 225 คน อาจจะไม่ค่อยได้ตามมาตรฐานที่แท้จริง เมื่อเทียบกับนักเรียนทั่วประเทศ
2. นักเรียนไม่ชินกับการเรียนแบบโปรแกรม
3. หากนักเรียนบางคนไม่ซื่อตรงต่อตนเอง และไม่ทดลองความสามารถตามเอกัตภาพของตน โดยการแอบดูคำตอบก่อนทำแบบฝึกหัด อาจทำให้ผลการวิจัย

ฉลาดเคลื่อนไ้

4. ความไม่ชำนาญในการสร้างบทเรียนแบบโปรแกรม ผู้เขียนจึงคำนึงถึง
ความง่าย เพื่อให้เด็กตอบถูกมากกว่าความรู้ที่เด็กจะได้รับ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย